

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА – XI КЛАС, ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА.

Обучението по *Музика* в XI клас – профилирана подготовка, се осъществява в предвидените учебни часове, съгласно с действащата нормативна уредба за постигане на общообразователния минимум и разпределение на учебното време и училищния учебен план и продължава процеса на по-задълбочено навлизане в многообразието на музикалните явления, развитието на музикалния слух, на музикално-изпълнителските умения, разширяване на музикалната информираност, утвърждаване на собствен критерий и отношение към културните явления от миналото и съвременността.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО.

Обучението по:

- Музикален инструмент (пееие) има за цел да развива основните музикално-изпълнителски и музикално-слухови способности на учениците, да укрепва психиката и художествените умения за интерпретация на музикални произведения. Обучението се осъществява и оценява, съобразно с индивидуални програми за всеки ученик – приложени към учебната програма;

- Солфеж и начална хармония има за цел да активизира музикалния слух на учениците като необходимо условие за занимания с музика, да създаде умения за самостоятелно прочитане на нотен текст в изучаваните тоналности, да изгради умения за записване на музикални диктовки, да подпомогне възприемането на хармонията като средство на музикалния език;

- Анализ на музика и музикална литература поставя акцент върху сложни музикални форми и инструментални жанрове в областта на сериозната музика, главните стилове през 20. век – и в двата типа музика, анализи на взаимоотношенията между форма, жанр, стил, смисъл и послания в музиката. По-съществени цели на обучението са: развитието на умения за наблюдение и откриване на елементи на формата, жанра, стила, изразните значения и послания в музиката; умения за ориентиране в сложни музикални форми и анализирането им; умения за откриване на жанра и анализиране на жанровите особености в музиката; умения за ориентиране в стиловете на сериозната и популярната музика; създаване на личен репертоар от музикална литература;

- Хорова практика има за цел развитие и активизиране на музикалния слух чрез участие в хорово изпълнение и създаване на начални музикално-практически умения за дирижиране и ръководене на хор, натрупване на репертоар от хорова музика, даване на знания и възпитаване на уважение към българската хорова традиция.

За постигане целите на профилираната подготовка в XI клас обучението се организира в брой учебни часове годишно не по-малко от:

Музикален инструмент (пееие)	– 72 часа
Солфеж и начална хармония	– 72 часа
Анализ на музика и музикална литература	– 108 часа
Хорова практика	– 36 часа
Задължително пиано	– 36 часа

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
<p>Ядро 1 Свирене на музикален инструмент (пеене)</p>	<p>Стандарт № 1: Придобива музикално-изпълнителски умения и навици . Очаквани резултати: - Изпълнява музикален материал съобразно личната си програма ; - Ползва пианото в личната си музикална практика ; - Предлага лична интерпретация ; - Усъвършенства уменията си за изява пред публика .</p>	<p><u>Ученикът трябва да усвои:</u> Тема № 1: Свирене на музикален инструмент (пеене), Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • личен музикален репертоар от най-малко десет творби, от които изпълнява наизуст пет ; • изпълнява най-малко три творби от български композитори ; • отразява стилните особености на изпълняваните творби ; • участва най-малко три пъти годишно в концертни прояви ; • свири по слух най-малко три песни по свой избор ; • ползват пианото при обучението по солфегж, начална хармония и хорова практика . <p>Тема № 2: Задължително пиано . Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • репертоар от най-малко пет пиеси ; • умения за използване на пианото в обучението по солфегж, начална хармония и хорова практика . 		<p><u>На учениците трябва да се даде възможност:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Да изпълняват собствен репертоар от музикални произведения от български и чужди композитори в различни стилове и жанрове , • Да развиват артистичност и умения за участие в концертни изяви . • Да дискутират изпълнителските проблеми в музикални произведения . • Да дискутират изпълнителски стил . • Да предлагат свои изпълнителски решения . • Да свирят по слух песни . • Да ползват пианото при обучението по другите музикални дисциплини . 	

<p>Ядро 2 Развитие на музикалния слух. Начална хармония</p>	<p>Стандарт 1: Солфежира подходящи мелодии. <i>Очаквани резултати:</i> -Изпълнява интонационно и метроритмично точно солфежи в мажорни и минорни тоналности -Транспонира мелодии в мажор и минор в учените тоналности; -Осъзнава тоновете височини в тоналности с арматура до два знака включително.</p> <p>Стандарт № 2: Записва музикална диктовка <i>Очаквани резултати:</i> -Записва едногласна музикална диктовка; -Записва лек двуглас.</p> <p>Стандарт № 3: Знае същността и изразния смисъл на елементи на музикалната изразност. <i>Очаквани резултати:</i> -Схваща и анализира интервалите с техните качества.</p>	<p>Тема № 1: Солфежиране. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Пее по ноти мелодии в до мажор, сол мажор и фа мажор с алтерации и модулиране до сродни тоналности; • Пее по ноти мелодии в ла минор, ми минор и ре минор – натурален, хармоничен и мелодичен вид; • Пее по ноти мелодии в ре мажор и си бемол мажор и си минор и сол минор (натурален хармоничен и мелодичен вид); • Пее по ноти мелодии в размери 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 5/8, 7/8 и 9/8 с ритмични групи с шестнадесетини и ритмични групи с лигатура; • Транспонира устно, писмено и на музикален инструмент мелодии в учените тоналности; • Изпълнява и анализират хармоническо движение при лек двуглас. <p>Тема № 1: Музикална диктовка. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Записва мелодии в тоналности до един арматурен знак включително с алтерации; • Записва мелодии в тоналности с два арматурни знака; • Анализира и записва кратки мелодически последования с учените интервали; • Записва мелодии с изучения метроритъм; • Открива и записва модуляции до сродни тоналности. <p>Тема № 1: Елементарна теория на музиката. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава, построява и изпълнява с тонови имена възходящи и низходящи интервали голяма и малка септима • Анализира видове ладови структури • Схваща и анализира старинни ладове 	<p>Алтерация Модуляция</p> <p>Старинни ладове</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да изпълняват самостоятелно подходящи солфежи и теми от музикални произведения в тоналности с арматура до два знака включително в мажор и минор • Да изпълняват по-сложни солфежи и теми от музикални произведения с алтерации и модуляции в тоналности с арматура до един знак включително в мажор и минор • Да анализират и записват музикална диктовка в равноделни и неравноделни размери • Да анализират и записват големи и малки секунди, терци и сексти и чисти кварта и квинти от зададени тонове • Да правят слухов анализ на ладов строеж на музикални произведения • Да анализират и изпълняват от зададени тонове големи и малки секунди, терци и сексти и чисти кварта и квинти • Да анализират интервалсви 	<p>Вътрешнопредметни връзки с обучението по музикален инструмент, анализ на музикални произведения, музикална литература и хорова практика</p>
--	---	---	---	---	--

	<p>-Анализира и участва в изпълнение на хармонични интервали -Схваща и различава старинни ладове</p> <p>Стандарт № 4: Начална хармония <i>Очаквани резултати:</i> -Развитие на музикалния слух по отношение на многогласие -Умения за прочитане на нотен текст, записан на сол (виолинсв) и фа (басов) ключ -Умения за анализ на акордски последования от главни тризвучия и функционалния им порядък -Умения за преместване и свързване на главни тризвучия при четиригласно построяване</p>	<p>Тема № 1: Видове акорди <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Схваща и анализира терцовия строеж на тризвучия и четиризвучия • Различава названията и цифров запис на тризвучия и четиризвучия – основен вид и обръщения <p>Тема № 2: Изложение на акордите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наблюдава изложение на акорди за хармоничен инструмент и за инструментални (вокални) ансамбли <p>Тема № 3: Ладотонални функции на акордите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Различава и анализира главни тризвучия в мажор и в минор • Изпълняват тригласни каденци (тоника, субдоминанта и доминанта) <p>Тема № 4: Гласоводене</p> <ul style="list-style-type: none"> • Схваща спецификата на гласоводенето според стилови, жанрови и фактурни белези на творбата • Свързва главни тризвучия 	<p>Акорд Тризвучие Четиризвучие</p> <p>Тоника Субдоминанта Доминанта</p>	<p>последования в теми от музикални произведения</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да анализират ладови функции • Да възприемат музикални примери в старинни ладове • Да възприемат и анализират строежа на натураления мажорен и минорен лад и техните разновидности • Да характеризират акорди по брой тонове. • Да възприемат хармонията като изразно средство в музиката • Да прочитат кратък нотен текст – четиригласна хорална фактура на две петолиния • Да правят анализ на ладови функции на акордите в музикални произведения • Да анализират гласоводенето при различни стилове и жанрове • Да анализират слухово, преместват и свързват писмено и на пиано главни тризвучия в тригласно и четиригласно разположение. 	
--	--	--	--	--	--

<p>Ядро 3 Музикални форми. Музикална литература</p>	<p>Стандарт № 1 Анализира музикално произведение. <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща структурата на сложна триделна форма.</p>	<p>Тема № 1: Сложна триделна форма. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • разпознава сложна триделна форма при възприемане и изпълнение на музика; • ориентира се в дяловете на сложната форма като съвкупност от прости музикални форми; • отразява знанията за формалния строеж в индивидуално и ансамброво изпълнение. 	<p>Сложна триделна форма</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да възприемат и изпълняват музика в изучаваните музикални форми. • Да анализират произведения в изучаваните музикални форми. 	<p>Връзка между съдържание и форма в изкуството – изобразително изкуство, литература</p>
	<p>Стандарт № 2 Анализира музикални произведения в сонатна форма. <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща структурата на сонатната форма; -Анализира тематичния материал.</p>	<p>Тема 1: Сонатна форма. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • разпознава дяловете на сонатната форма в инструментална музика; • анализира и проследява развитието на тематичния материал в сонатна форма; • открива структурни отклонения от класическия модел на сонатната форма; • прилага опита си в индивидуално и ансамброво изпълнение на музика в сонатна форма. 	<p>Сонатна форма Експозиция Разработка Реприза</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да коментират свои и чужди изпълнения. • Да коментират впечатленията си от слушана инструментална музика. • Да напишат отзив за концертно изпълнение на музика. 	
	<p>Стандарт № 3 Познава структурата на сонатно-симфоничния цикъл. <i>Очаквани резултати:</i> -Схваща структурата на сонатно-симфоничния цикъл; -Анализира характера на частите му.</p>	<p>Тема 1: Сонатно-симфоничен цикъл. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • проследява съотношението на частите на класическия сонатно-симфоничен цикъл в сонати и симфонии; • знае примери от историческото развитие на сонатно-симфоничния цикъл. 	<p>Сонатно-симфоничен цикъл</p>		

<p>Ядро 4 Музикални жанрове и музикална литература</p>	<p>Стандарт № 1: Открива жанра и анализира жанровите особености на камерно-инструментални творби. <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща и характеризира жанрови особености в инструментална музика.</p> <p>Стандарт № 2: Анализира жанрови особености в симфонично-инструментални произведения. <i>Очаквани резултати:</i> - Проследява развитието на тематичния материал в симфония и инструментален концерт. - Схваща жанровите особености в цикъла на симфонията и инструментален концерт.</p>	<p>Тема 1: Камерно-инструментални жанрове. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализира жанрови особености в инструментална музика в изучаваните музикални форми от различни епохи ; • Отразява жанровите особености в индивидуално и колективно изпълнение на камерна музика . <p>Тема № 1: Симфония . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • познава жанровите особености на симфонията ; • проследява при слушане по партитурса развитието на музиката в симфония . <p>Тема № 2: Инструментален концерт. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • анализира жанрови особености на класическия инструментален концерт ; • ориентира се в жанровите особености на различни типични съвременни инструментални концерти . 	<p>Симфония</p> <p>Инструментален концерт Каденца</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да се запознаят с музикални примери от посочените жанрове . • Да прилагат музикалния си опит и знания в заниманията по музикален инструмент . <ul style="list-style-type: none"> • Да сравнят и коментират две различни интерпретации на инструментален концерт . 	<p>Направления в Европейската култура и естетика – философия, История, Изобразително изкуство</p>
---	--	--	---	--	---

<p>Ядро 5 Стил и време, творец, интерпретатор</p>	<p>Стандарт № 1: Знае основни стилове в европейското композиторско творчество през първата половина на 20.век. <i>Очаквани резултати:</i> - Разпознава музикално-изразните средства на стиловете на 20.век; - Характеризира стилови особености.</p> <p>Стандарт № 2: Анализира стиловото многообразие на съвременната популярна музика. <i>Очаквани резултати:</i> -Познава основните характеристики на съвременната популярна музика.</p> <p>Стандарт № 3: Анализира взаимодействието между форма, жанр и стил в музиката. <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща и обяснява взаимодействията форма, жанр и стил.</p>	<p>Тема 1: Основни стилове в европейската музика през 20.век. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> възприема характерни примери в импресионистичен, експресионистичен и неокласически стил през първата половина на 20.век. познава съвременни композиционни техники: додекафония, алеаторика, пуантилистика, минималистика и др.; познава еволюцията на музикално- изразните средства в стиловете. <p>Тема 1: Основни стилове в популярната музика. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> открива и анализира основни стилове в попмузиката, включително денс, хип-хоп и текно открива и анализира основни стилови първообрази и модификации на главните афроамерикански стилове: блус, ритъмндеблус, соул, гостъл, джаз, фънк открива и анализира актуални стилови разновидности в рокмузиката <p>Тема 1: Форма, жанр, стил – взаимодействия. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> наблюдава типични взаимодействия между форма, жанр и стил в примери от сернозната, популярната и българската народна музика. 	<p>Експресионизъм Импресионизъм Неокласицизъм Додекафония Алеаторика Пуанталестика Минималистика</p> <p>Блус Гостъл Ритъмндеблус Хип-хоп Текно Джаз Фънк</p>	<ul style="list-style-type: none"> Да слушат и коментират примери от посочените съвременни стилове. Да аргументират личните си предпочитания към конкретни творби от различни стилове. Да прави опити да анализират своя интерпретация на музикална творба. Да наблюдават типични взаимодействия между фолклор и авторско творчество. Да прави опити да илюстрира взаимодействията със собствени примери. Да правят творчески опити за жанрово-стилови взаимодействия. 	<p>Стилове и направления в изобразителното изкуство – видни представители и творби</p>
<p>Ядро 6 Знаци, смисли, послания</p>	<p>Стандарт № 1: Анализира смисли и значения в областта на популярната музика <i>Очаквани резултати:</i> - Анализира смисли и послания в популярната музика</p>	<p>Тема 1: Основни знакови формули в популярната музика <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> наблюдава и коментира музикални, словесно-смислови, графични и други послания в типична музика с емблематично културно значение от рода на: хардрок, хезиметъл, пънк, алтърнатив, етнопоп, етнорок и др. 	<p>Хардрок Хезиметъл, Пънк Етнопоп Етнорок</p>	<ul style="list-style-type: none"> Да изразяват и дискутират лични мнения относно смислите и посланията в разнообразни примери 	<p>Европейски културен процес Чуждоезиково обучение</p>

<p>Ядро 7 Хорова практика</p>	<p>Стандарт № 1 Умения за пее в хоров колектив и за дирижиране на хор . <i>Очаквани резултати:</i> -Развитие на музикалността чрез участие в хоров състав ; -Създаване на умения за проследяване и изпълнителски умения за отразяване на музикално- изразните средства . -Създаване на начални умения за дирижиране на хор . -Разширяване на личния репертоар от музикални произведения . -Продължаване на националната традиция на хоровото дело .</p>	<p>Тема № 1: Общуване на хориста с диригента и на диригента с хоровия колектив . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Общува невербално като диригент и като хорист . • Ползва елементите на диригентския жест – диригентски мах, отражение (подготовка), точка . <p>Тема № 2: Изпълнява като хорист и изобразява като диригент различен метрум и ритъм . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява диригентските схеми и дирижира песни в 2/4, 3/4, 4/4 ; • Дирижира песни с ауттакт с четвъртина и осмина ; • Изпълнява и дирижира песни с фермати с и без отнемане на звучността . • Изпълнява и дирижира песни с ритмични групи с четвъртини, осмини, шестнадесетини, синкоп и триола . <p>Тема № 3: Изпълнява като хорист и изобразява с диригентски жест динамика . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява и изобразява тиха, средносилна и силна динамика . • Изпълнява и изобразява постепенно усилване и затихване и внезапна смяна на динамиката . <p>Тема № 4: Изпълнява като хорист и изобразява с диригентски жест темпо . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява и изобразява бързо, бавно и умерено темпо . • Изпълнява и изобразява отклонения от основното темпо . 	<p>Диригентски жест</p> <p>Диригентска схема</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да изпълняват песни в хоров колектив интонационно и метроритмично точно и с подходящи художествени изпълнителски средства . • Да отразяват с диригентски жест конкретни художествени музикално-изразни елементи . • Да се ориентират в хорова партитура . • Да участва в изпълнение на едногласни, двугласни и тригласни хорови песни . • Да дирижират едногласни и двугласни песни . • Да познават като изпълнители и като диригенти технически и художествени проблеми на песенния репертоар . • Да познават хорови произведения от български и чужди автори . 	
--	--	--	--	--	--

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА.

Оценяването на постиженията при обучението по *Музика* – профилирана подготовка, е насочено към стимулиране на музикално-слуховото развитие, музикално-изпълнителските умения, изграждането на музикална култура и компетенции и умения за ориентирване в явленията на звучащата среда.

Обучението по музикален инструмент и задължително (облигатно) пнано е индивидуално и е ориентирано към изпълнителските умения на всеки ученик. Оценката се формира от степента на трудност на личния репертоар, количеството музикални произведения и музикално-художественото им изпълнение, развитие на артистичност и потребност от общуване с музикалното изкуство. Тя отразява и личностното израстване на всеки ученик спрямо собствената му степен на развитие и усъвършенстване.

Оценяването на резултатите от обучението по *Анализ на музика* и музикална литература отразява степента на осмисляне и овладяване на определените знания и уменията за прилагането им в примери от музикалната литература, създаване и усъвършенстване на ценностната ориентация в многообразното на музиката от миналото и особено от съвременността.

Оценката по *Хорова практика* се формира от музикално-изпълнителските постижения в хоровата група на класа и изискванията за овладяване на елементарни практически диригентски умения за изучаване и дирижиране на леки хорови партитури.

Оценяването на постиженията се осъществява чрез:

- Усна индивидуална проверка;
- Изпълнение на личен музикален репертоар по музикален инструмент (пееие) и задължително пнано;
- Записване на музикална диктовка.

При оценяването на постиженията могат да се ползват звучащи и други тестове.

Оценките се формират за всеки компонент на профилираната подготовка – музикален инструмент (пееие), Солфеж и начална хармония, Анализ на музика и музикална литература, Хорова практика и Задължително пнано.